

1. Fossiele energie - Focus op petroleum

Met fossiele energie bedoelen we het gebruik van niet-hernieuwbare brandstoffen die in de grond aanwezig zijn en broeikasgassen uitstoten (bkg – waaronder koolstofdioxide of CO₂). In deze nota bespreken we enkel de fossiele energiebron petroleum.

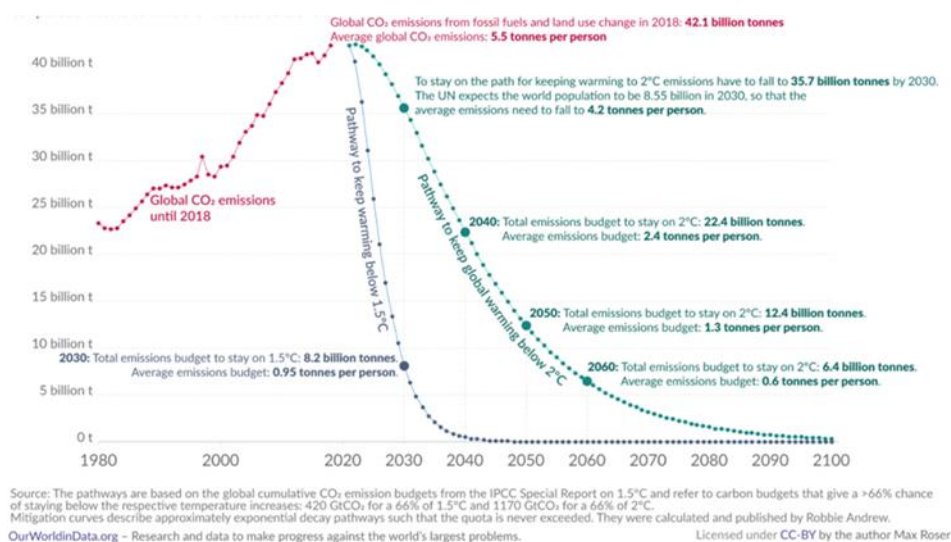
a) Petroleum en klimaat

De winning, de raffinage en het gebruik van petroleum zijn bronnen van broeikasuitstoot. Gezien de vele toepassingen van deze brandstof (onder andere in de chemische industrie en het weg- en luchttransport) en de impact ervan op het klimaat, wordt het petroleumvraagstuk in onze samenleving uitvoerig besproken in het Akkoord van Parijs en de klimaatdoelstellingen van de Europese Unie.

- Het Akkoord van Parijs

Het Akkoord van Parijs is een internationaal verdrag over de klimaatwijziging. Het werd in 2015 goedgekeurd, waarbij 196 landen zich ertoe verbonden de klimaatopwarming te beperken tussen 1,5° en 2° t.o.v. het pre-industrieel niveau¹.

De grafiek hieronder geeft de evolutie weer van de CO₂-uitstoot door het gebruik van fossiele brandstoffen en de herbestemming van gronden tussen 1980 en 2020. De grafiek stippelt eveneens de pistes uit die moeten gevolgd worden om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5° en tot 2°.

¹ Meer details op de website van de Verenigde Naties – Climate change ([UNFCCC](https://unfccc.org)).

De tabel hieronder geeft de verwachte evolutie van de CO2-uitstoot weer tegen 2060.

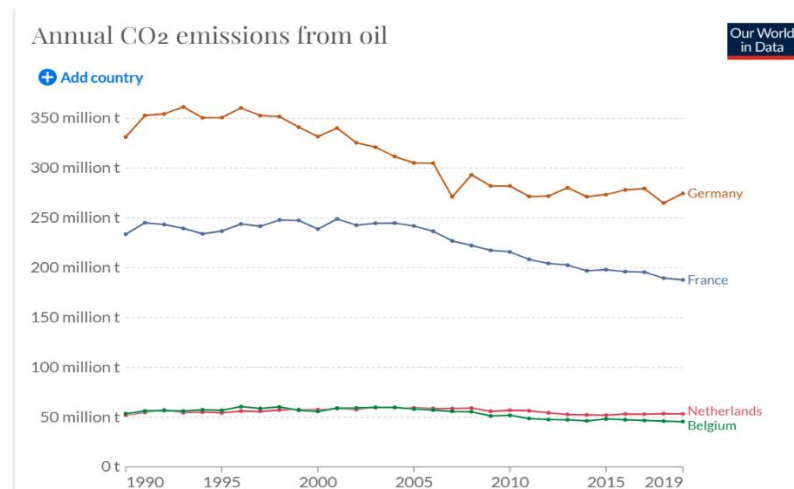
	CO2-uitstoot (in miljard ton)	Verskil t.o.v. 2018 (in miljard ton)
2018	42,1	-
2030 - 1,5°	8,2	-33,9
2030 - 2°	35,7	-6,4
2060 - 2°	6,4	-35,7

Vaststellingen:

- Om de klimaatopwarming tegen 2030 te beperken tot 1,5°, zal de CO2-uitstoot met 33,9 miljard ton moeten worden teruggebracht.
- Om deze tot 2° te beperken tegen 2060, moet er 35,7 miljard ton minder worden uitgestoten.

En specifiek voor de petroleum? Op basis van de scenario's van de Intergouvernementele Werkgroep inzake Klimaatverandering (IPCC) zijn de Verenigde Naties van mening dat, voor een beperking van de opwarming tot 1,5°C, de petroleumproductie wereldwijd jaarlijks met 4% moet dalen en de gasproductie met 3% moet verminderen tussen 2020 en 2030².

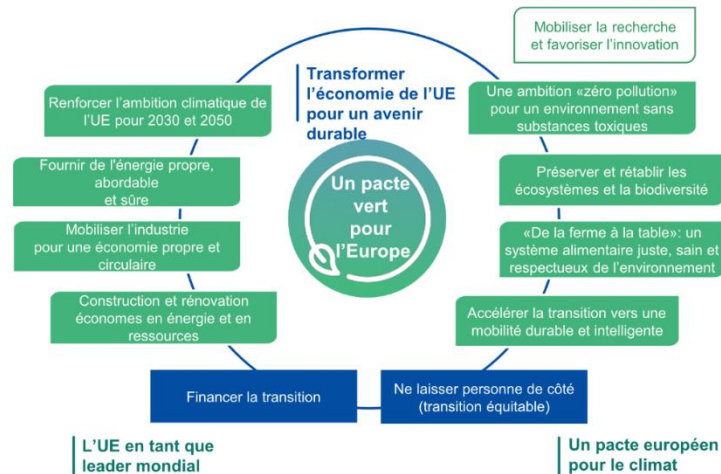
Voor wat de CO2-uitstoot van petroleum betreft, vinden jullie hieronder een grafiek met de evoluties in België en in de belangrijkste buurlanden sinds 1990.

² SEI, IISD, ODI, E3G, and UNEP. (2021). The Production Gap Report 2021

- Op het vlak van de Europese Unie (EU)

De Europese Green Deal omvat voorstellen van de Europese Commissie opdat de Europese Unie klimaatneutraal wordt tegen 2050. Als tussenstap zal de EU haar uitstoot met minstens 55% moeten verminderen tegen 2030 (basis 1990)³.

Om die doelstellingen te bereiken en deze voorstellen te concretiseren, buigt de EU zich over de herziening van de wetgeving inzake klimaat, energie en transport. Ze werkt bovendien doelstellingen uit per domein. De herziening van het wetgevend kader kreeg de naam « Fit for 55 ».

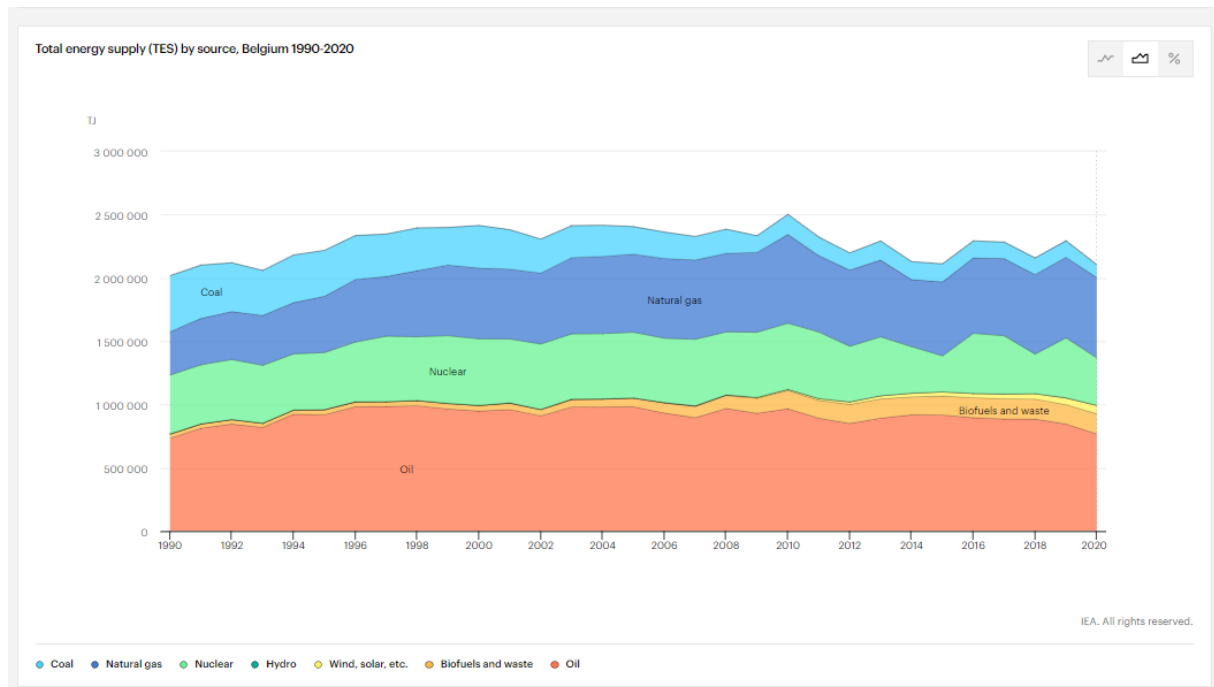
De EU werkt vooral aan nieuwe richtlijnen voor de transport- en bouwsector en aan de oprichting van een Sociaal Klimaatfonds dat kwetsbare gezinnen en kleine ondernemingen moet ondersteunen. De petroleumindustrie wordt niet rechtstreeks getroffen door de maatregelen van het Fit for 55 package. Meerdere maatregelen zullen evenwel een invloed hebben op de petroleumconsumptie:

- De invoering van een ETS-systeem (uitwisseling van emissiequota) voor de transportsector zou de prijzen van fossiele brandstoffen doen stijgen.
- Na de herziening van de Richtlijn inzake hernieuwbare energie (RED) wordt een doel van 40% hernieuwbare energie in 2030 vooropgesteld (vandaag: 22%).
- De aangescherpte normen voor de CO₂-uitstoot van wagens en bestelwagens maar vooral het verbod op de verkoop van thermische auto's in 2035 zullen de ontwikkeling van elektrische wagens bevorderen.
- Door de herziening van de richtlijn inzake de belastingheffing op energie, wordt de belasting op de brandstoffen die het meest CO₂ uitstoten, verscherpt.
- Het doel van de richtlijn ReFuelEU Aviation is om het aandeel aan duurzame brandstoffen in de luchtvaart op 63% te brengen in 2050.

³ Meer informatie op de website van de Europese Commissie ([Een Europese Green Deal | Europese Commissie \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-116396.attachments)).

b) Petroleum in België

De grafiek hieronder illustreert de verhoudingen van elke energiebron (petroleum, steenkool, natuurlijk gas, biobrandstoffen, kernenergie, hernieuwbare energie) in de energiebevoorrading van ons land.

We harnemen hieronder de evolutie van de gegevens m.b.t. de productie, het intern verbruik, de export en de tewerkstelling in de petroleumsector in België⁴.

⁴ Voorafgaandelijke opmerking: de gegevens 2020 en 2021 werden sterk beïnvloed door de gezondheidscrisis.

- Ventilatie van de productie van de raffinaderijen per product, per intern verbruik en per activiteitssector sinds 2015

Mt	2015	2017	2018	2019	2020	2021	%
Nettoproductie raffinaderijen	35,20	35,28	34,07	35,15	27,51	30,68	
Benzine	4,91	4,61	4,01	4,25	3,11	3,24	11,00
Diesel + gasolie	13,42	12,84	13,52	14,70	12,81	14,58	47,00
Vliegtuigbrandstoffen	1,69	1,94	1,84	2,20	0,83	0,71	2,00
Residuele stookolie	5,31	7,49	7,51	4,58	2,58	2,47	8,00
Naphta + LPG	2,93	3,06	3,44	3,84	3,52	3,57	12,00
Andere producten	6,95	5,34	3,74	5,59	4,66	6,10	20,00
Binnenlands verbruik per product	22,88	22,42	22,46	21,47	19,88	21,37	
Benzine	1,35	1,54	1,72	1,93	1,62	2,00	9,00
Diesel + basolie	11,01	10,52	10,28	9,87	9,22	9,35	44,00
Vliegtuigbrandstoffen	1,44	1,58	1,68	1,69	1,17	1,44	7,00
Residuele stookolie	0,10	0,08	0,08	0,07	0,07	0,05	0,00
Naphta + LPG	7,27	6,86	7,16	6,50	6,51	7,15	34,00
Andere producten	1,70	1,84	1,55	1,41	1,29	1,38	6,00
Binnenland verbruik per sector	18,18	18,06	18,21	17,37	15,58	17,26	
Petrochemie	8,33	8,11	8,12	7,35	7,23	7,76	45,00
Wegvervoer	8,44	8,41	8,45	8,36	7,21	8,06	47,00
Luchtvervoer	1,41	1,54	1,64	1,66	1,14	1,44	8,00

Bron: Federale Overheidsdienst Economie, petroleumbalans - Kerncijfers Energia 2021.

- Ventilatie van de uitvoer en transfers⁵ per product sinds 2015

Mt	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Uitvoer en transfers	35,25	41,69	41,95	40,15	32,23	36,82
Benzine	5,13	4,69	4,27	4,73	3,17	3,44
Diestel + gasolie	10,78	12,31	11,58	10,98	9,14	10,81
Vliegtuigbrandstoffen	0,87	1,79	1,59	2,13	1,1	0,64
Residuele stookolie	4,73	6,28	5,79	4,3	3,35	3,03
Naphta + LPG	1,44	2,99	3,09	3,23	3,6	4,07
Andere producten	6,31	5,87	6,01	6,29	5,35	6,72
Gasolie (maritieme bunkering)	1,51	1,05	1,3	1,16	1,35	1,48
Residuele stookolie (maritieme bunkering)	4,49	6,72	8,33	7,34	5,17	6,63

Bron: Federale Overheidsdienst Economie, petroleumbalans - Kerncijfers Energia 2021.

⁵ Transfert betekent dat het product van eigenaar kan veranderen. Bijvoorbeeld: de overbrenging van petroleum van een vrachtschip in Noorwegen naar een raffinaderij in België.

- Nettoproductie van afgewerkte producten

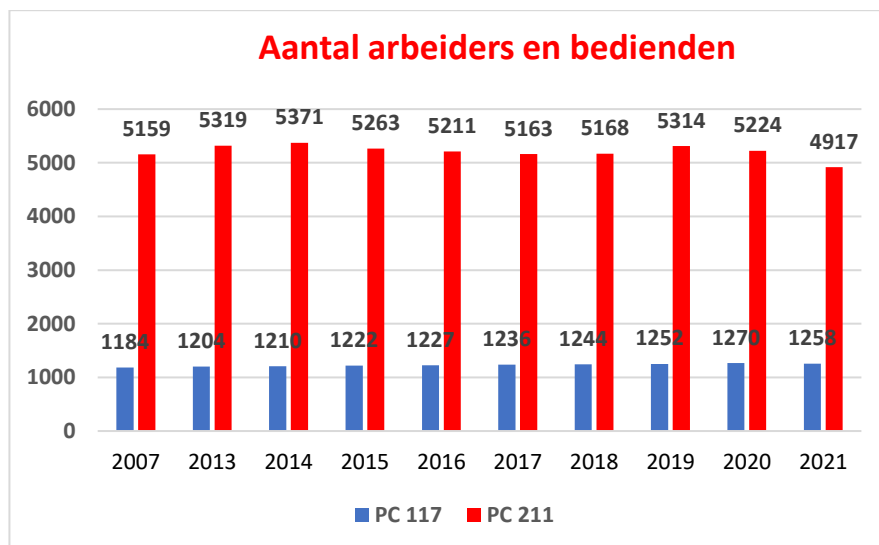
Kt	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021*	%
Autobenzine	5056	4795	4906	4608	4013	4253	3111	3244	11
Vliegtuigbrandstoffen	1678	1775	1686	1942	1842	2195	830	712	2
Diesel + gasolie	11938	12535	13424	12843	13525	14695	12807	14582	48
Residuele stookolie	7875	5543	5306	7488	7507	4585	2582	2472	8
Vloeibare gassen	462	517	671	738	829	1069	1036	1022	3
Bitumen	1076	1294	1095	395	0	0	143	0	0
Nafta	1624	1975	2262	2319	2611	2769	2481	2552	8
Andere producten	7541	6660	5854	4950	3742	5586	4521	6101	20
Alle producten	37250	35094	35204	35283	34069	35152	27511	30684	100

Bron: Federale Overheidsdienst Economie, petroleumbalans - Kerncijfers Energia 2021.
*Voorlopige cijfers

- Evolutie van de tewerkstelling

	2007	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PC 117	1184	1204	1210	1222	1227	1236	1244	1252	1270	1258
PC 211	5159	5319	5371	5263	5211	5163	5168	5314	5224	4917
Total	6343	6523	6581	6485	6438	6399	6412	6566	6494	6175

Bron : Cijfers Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

c) Petroleum in Europa

Onderstaande informatie geeft een overzicht van de raffinaderijen in heel Europa.

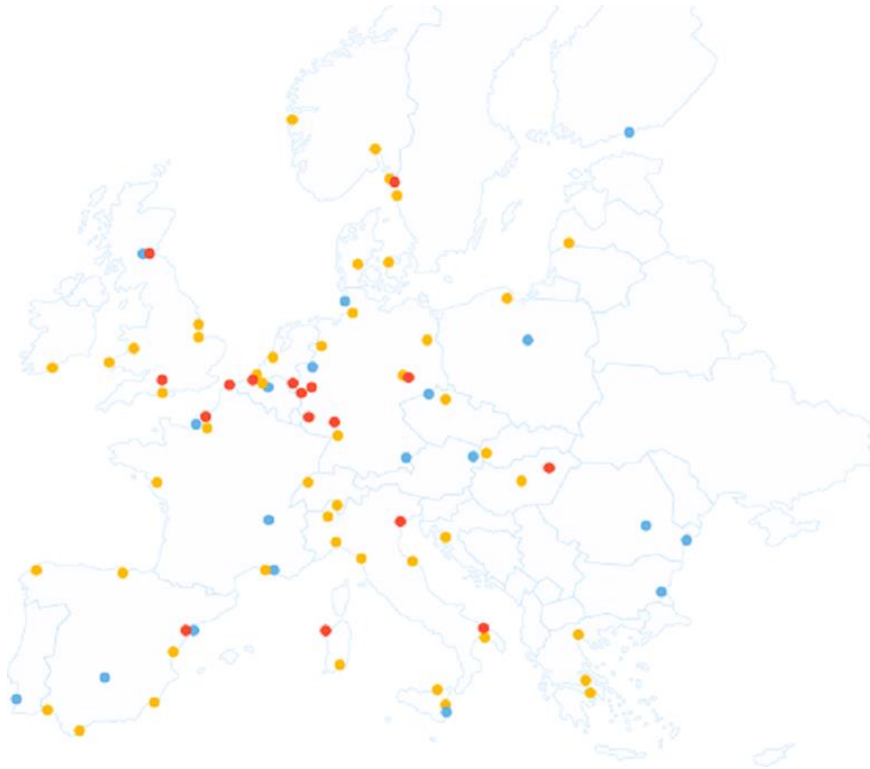
- Aantal raffinaderijen in Europa

EU-landen	Aantal
Duitsland	11
Italië	10
Spanje	8
Frankrijk	6
Nederland	5
Griekenland	4
België, Zweden, Roemenië	3
Tsjechië, Denemarken, Polen	2
Oostenrijk, Bulgarije, Kroatië, Finland, Hongarije, Ierland, Litouwen, Portugal, Slowakije	1
Autres pays européens	
Noorwegen, Groot-Britannië, Zwitserland (nombre total)	8

Bron: Fuels Europe, Statistical report 2022, gegevens december 2021

- Cartografie

- Oranje : locatie raffinaderij
- Rood : stoomkraker
- Blauw : Geïntegreerde raffinaderij/stoomkraker locatie. Een groot aantal raffinaderijen is geïntegreerd met, of ligt zeer dicht bij stoomkrakers die de grondstoffen voor de petrochemische industrie produceren.

- Productie raffinaderijen in Europa

Land	Mt/a	Land	Mt/a
Duitsland	101,5	Finland	10,3
Italië	84,8	Oostenrijk	9,7
Spanje	71,5	Litouwen	9,5
Nederland	61,3	Tsjechië	8,7
Frankrijk	57,6	Denemarken	8,7
België	32,3	Hongarije	8,1
Polen	29,2	Bulgarije	5,8
Griekenland	24,7	Slowakije	5,8
Zweden	19,8	Kroatië	4,5
Roemenië	11,9	Ierland	3,6
Portugal	11,3		
EU-27 totaal	580,2		
Verenigd Koninkrijk	57,1		
Noorwegen	10,2		
Zwitserland	3,4		

Bron: Fuels Europe, Statistical report 2022, gegevens 2021

Evolutie? De 75 "gewone" raffinaderijen die in 2021 in de EU-27, het VK, Noorwegen en Zwitserland hadden een primaire raffinagecapaciteit van 650,8 miljoen ton. Dit betekent een daling met 156 miljoen ton primaire raffinagecapaciteit sinds 2009. In het 2021 is de raffinagecapaciteit in Europa afgenomen als gevolg van twee sluitingen van raffinaderijen (een in België en een in Noorwegen).

2. Hernieuwbare energie

De kwestie van de hernieuwbare energie benaderen we met een korte toelichting en een overzicht van de voordelen, nadelen en onbekenden. Dankzij uitwisselingen en ervaringen zullen deze gegevens aangevuld kunnen worden.

a) Biobrandstoffen

Biobrandstoffen zijn brandstoffen geproduceerd op basis van plantaardige of dierlijke grondstoffen, of die gewonnen zijn uit afvalstoffen (biomassa)⁶. Ze moeten verplicht worden geïntegreerd in brandstoffen van fossiele oorsprong.

Bij de biobrandstoffen van plantaardige oorsprong onderscheiden we drie generaties:

- Eerste generatie: gemaakt van plantaardig materiaal dat ook geschikt is voor voedsel. Beëindiging gepland tegen 2030.
- Tweede generatie: gemaakt van plantaardig materiaal dat niet geschikt is voor voedsel.
- Derde generatie: op basis van algen.

En in België?

- Vandaag produceren we in België slechts 9% van de biobrandstoffen die gebruikt worden in ons land. Met andere woorden, 91% van de biobrandstoffen wordt ingevoerd, waarvan meer dan de helft uit landen die niet behoren tot de EU.
- In 2017 telde België 9 bioraffinaderijen⁷ : Aalst Plant (Aalst), Alco Bio Fuel Plant (Gent), Avantium, Bioro (Gent), BioWanze (Wanze), Galactic Escanaffles (Celles), Oleon NV1 en NV2 (Evergem), Proviron (Oostende).

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Lagere bkg-uitstoot	Concurrentie met voedselproductie	Terugslag op tewerkstelling
Weinig oppervlakte nodig voor de 3 ^{de} generatie	Ontginningen ook op grond van genetisch gemodificeerde organismen	Technologische maturiteit
	Invasieve planten	

⁶ Gebruikte olie en dierlijke vetten behoren ook tot de biobrandstoffen.

⁷ Deze bedrijven vallen onder de scheikundige nijverheid of de voedingsindustrie. Er valt op te merken dat olieconcerns in het buitenland bioraffinaderijen ontwikkelen: Total in La Mède (Frankrijk), Eni in Gela (Italië), Shell in Rotterdam (Nederland). https://biconsortium.eu/sites/biconsortium.eu/files/downloads/MappingBiorefineriesAppendix_171219.pdf

b) Afvang van koolstofdioxide

Dit is een proces waarbij koolstofdioxide kan worden opgevangen voordat het in de atmosfeer terecht komt.

Eenmaal afgevangen kan die:

- Opgeslagen worden (mijnen, schachten,...). We spreken dan over CCS.
- Gebruikt worden als grondstof. We spreken dan over CCU.

- Project Gentse haven - Ghent Carbon Hub

De CO₂ die vrijkomt bij de industrie wordt opgevangen. Die CO₂, een (broeikas)gas, wordt vloeibaar gemaakt om kleiner te worden in volume en dan opgeslagen in een tank in de haven. Van daar wordt de vloeistof verscheept naar gasproducerende landen als Nederland, Noorwegen of het Verenigd Koninkrijk, om er opgeslagen te worden in hun lege gasvelden. De CO₂ keert dus als het ware terug naar waar hij vandaan komt: in de bodem.

De jaarlijkse CO₂-uitstoot van de hele North Sea Port bedraagt 22 miljoen ton. Dit project heeft een potentieel van 6 miljoen ton CO₂-reductie.

- Project Antwerpse/Zeebrugse haven:

Het afvangen en opslaan van CO₂ (CCS) en het inzetten van CO₂ als grondstof voor verschillende toepassingen (CCU), worden gezien als belangrijke sporen in de transitie naar een koolstofarme haven. Projectpartners: Air Liquide, BASF, Borealis, INEOS, ExxonMobil, Fluxys, Port of Antwerp en Total.

Het project voor CO₂-opvang bij de chemische bedrijven BASF en Air Liquide in de Antwerpse haven ontvangt ruim 350 miljoen euro aan subsidies van Europa. De werkgeversfederatie van de scheikunde zegt hierover het volgende: "Deze technologie heeft het potentieel om de uitstoot van de (Antwerpse) haven tegen 2030 te halveren"⁸.

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Handig voor de restuitstoot	Onvoldoende om alle uitstoot op te nemen	Wat te doen met de opgevangen CO ₂ ?
Versnelde R&D	Kost en tijd om de technologie te ontplooiën	Risico op lekken? Andere gevolgen? Nieuwe technologie, nog niet matuur
Kans voor de grote industriële parken	Excuus om verder te gaan met de CO ₂ -uitstoot	Verantwoordelijkheid in het geval van een lek (idem voor kernenergie)
	Geen oplossing voor het gebruik van brandstoffen in het transport	

⁸ Opiniestuk van Ann Wurman, directeur van de werkgeversfederatie essenscia Vlaanderen (www.fokus-online.be/business/industrie-2/wurman-its-the-energie-stupid/).

c) Windturbines

Met deze techniek kan windenergie omgezet worden in elektriciteit.

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Lage kost (t.o.v. petroleum)	Afhankelijk van het weer	Wat met recyclage?
Lage bkg-uitstoot	Bepaalde onderdelen van de windturbines moeten uit het buitenland komen (China en Afrika) en zijn schaars.	
Territoriale kans voor België	Impact op het landschap	
Onafhankelijk van buitenland na installatie windturbines	Impact op dieren en vegetatie	
	Weinig nood aan arbeidskrachten	
	Materiaal wordt buiten België geproduceerd	

d) Zonnepanelen

Met deze techniek kan zonne-energie worden omgezet in elektriciteit.

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Lage kost (t.o.v. petroleum)	Afhankelijk van het weer	Wat met recyclage?
Lage bkg-uitstoot	Vraag naar kritiek materiaal	
Installatie op bestaande gebouwen	De visuele ruimte en het grondgebied worden erdoor ingenomen in het geval van grote projecten	
	Afhankelijk van het buitenland voor de productie	
	Materiaal wordt buiten België geproduceerd	

e) Kernenergie

Energie wordt geproduceerd door de splijting van uraniumatomen.

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Zeer lage bkg-uitstoot	Kost en duur van de bouw	Politieke beslissingen
Minder plaats	Risico op ernstiger ongevallen	Gevoelig voor de geopolitieke context
Continue productie	Beheer van afval	Gevoelig voor meteorologische wisselvalligheid ⁹
Goedkoop na afschrijving van de vaste kosten	Invoer van uranium	

f) Waterstof

Een waterstofmolecule is bijzonder energiedragend: bij de verbranding van 1 kg waterstof wordt ongeveer drie keer meer energie vrijgemaakt dan bij de verbranding van 1 kg benzine, zonder broeikasgassen uit te stoten.

De productie van waterstof vereist evenwel een belangrijke energieaanvoer. We zullen het dus hebben over:

- grijze waterstof indien deze is geproduceerd op basis van fossiele energie (vandaag in de meerderheid).
- blauwe waterstof indien een gedeelte van de CO₂-uitstoot van de productie wordt gerecupereerd.
- groene waterstof indien deze geproduceerd is op basis van een koolstofvrije energiebron.

Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Nul bkg-uitstoot bij gebruik	Lage energieconcentratie	Ontplooiing van daartoe geschikte infrastructuur?
Mogelijkheid tot stockage	Bijtend en ontplofbaar	Gewaarborgde financiering van de projecten?
Complementair met andere hernieuwbare energiebronnen	Complex qua transport en logistiek	Overwicht aan groene waterstof?
	Vooraf grijze waterstof	

- België¹⁰

De federale waterstofstrategie past binnen het ruimere energiebeleid van de federale regering om de Europese doelstellingen met betrekking tot de klimaatneutraliteit te realiseren. De strategie benadrukt daarom vooral het belang van hernieuwbare waterstof (bijvoorbeeld de productie van waterstof met

⁹ Niveau en temperatuur van het water om de kerncentrales af te koelen.

¹⁰ Federale visie en strategie waterstof, 29 oktober 2021).

behulp van elektrolyzers op hernieuwbare elektriciteit) en de inzet hiervan (voornamelijk) in de industrie en transportsector om die te decarboniseren.

De strategie berust meer concreet op vier pijlers:

- het positioneren van België als import hub van hernieuwbare moleculen voor Europa;
- het bestendigen van het Belgisch leiderschap in waterstoftechnologieën;
- het organiseren van een robuuste waterstofmarkt;
- het inzetten op samenwerking.

- Vlaanderen¹¹

Ambitie om Europese koploper te worden in waterstof.

De broeikasgassen van de niet-ETS industrie worden sterk verlaagd door onder meer in te zetten op:

een verdere vergroening van de energiedragers met 10% binnen de industrie tegen 2030. Hiervoor zal men verdere elektrificatie en het gebruik van biogas, duurzame biomassa, waterstof en synthetische brandstoffen stimuleren.

Remarques : projet peu détaillé et objectifs peu concrets.

- Wallonië¹²

De hele keten van groene waterstofproductie bestrijken vanuit een reeks deelprojecten. *"Zij zullen zich met name richten op de ontwikkeling van elektrolyseapparaten met hoge capaciteit, de productie van groen e-methaan uit teruggewonnen CO₂ via CCU-technologie, de productie van koolstofvrije e-kerosine, onderzoek voor de ontwikkeling van een waterstofverbrandingsmotor in bepaalde toepassingen, alsmede onderzoek met het oog op de implementatie van een lokaal waterstofvoorzieningsnetwerk (...) Zij zullen zich met name richten op de ontwikkeling van een waterstoftank uit composietmaterialen en de uitbreiding en verbetering van het rendement van de brandstofcellen. Daarnaast zal het project ook gericht zijn op de sectorale integratie van waterstof in de transport- of industriesector binnen een energieketen die productie, lokaal vervoer en gericht gebruik met elkaar verbindt"*¹³.

¹¹ Relanceplan Vlaanderen : Projet Industrial value chain for hydrogen transition. Budget : 125 millions €.

¹² Relanceplan Wallonië : Project van een Waalse waterstofketen. Budget : 160 miljoen €.

¹³ Idem.

g) Ammoniak

Ammoniak is gemakkelijk te produceren en bij de verbranding ervan komt veel energie vrij, zonder uitstoot van bkg. Het is dus een interessante piste als alternatieve brandstof. Maar net als waterstof vereist de productie ervan een eerste energie-input.

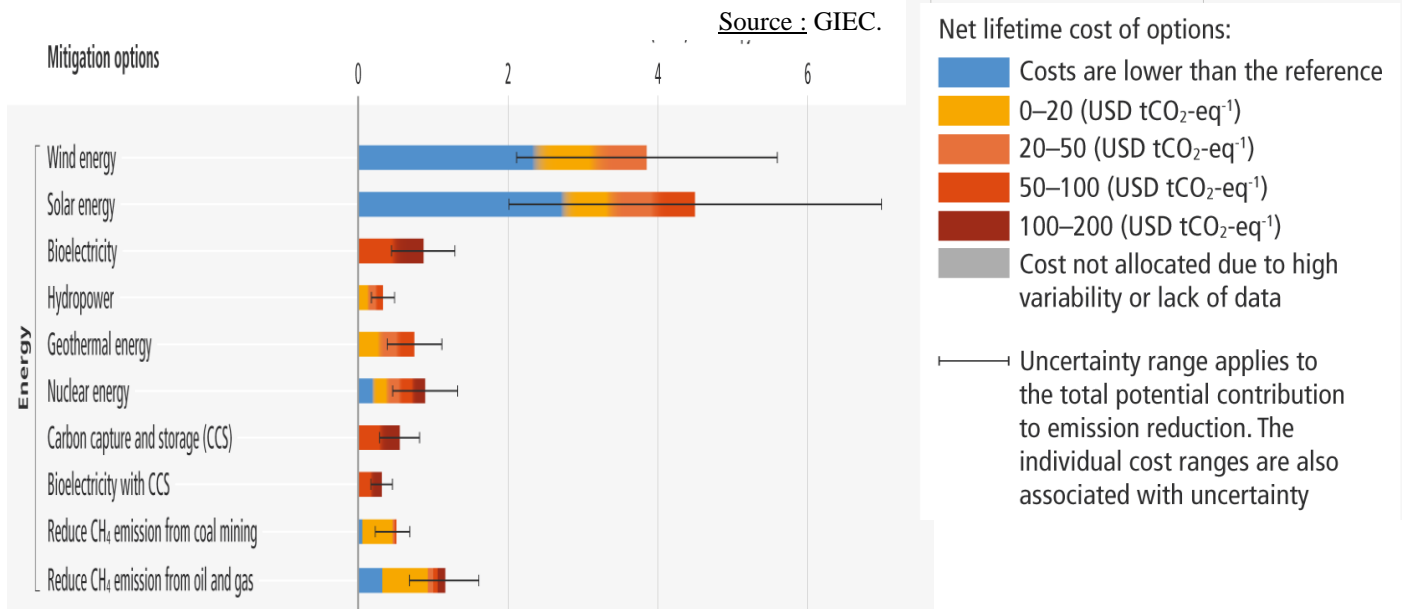
Voordelen	Nadelen	Onbekenden
Geen bkg-uitstoot bij gebruik	Afhankelijkheid van groene ammoniak van andere hernieuwbare energiebronnen	Spanning met andere industriële toepassingen van ammoniak (o.a. meststof)
Productiegemak	Technologie niet matuur	
Hoge energieconcentratie	Gevaar van uitstoot van NO	
	Trage verbranding	

h) Vergelijking

Ter aanvulling bij bovenstaande informatie vinden jullie hieronder een tabel waarin enkele hernieuwbare energiebronnen worden vergeleken in termen van kosten en bijdrage tot de vermindering van de bkg-uitstoot.

Hoe leest men deze tabel ?

- Hoe groter de balk, hoe groter het potentieel om de broeikasgasemissies te verminderen.
- Hoe roder de kleur, hoe hoger de kosten.

Enkele vaststellingen:

- Het potentieel van koolstofafvang om bij te dragen tot de vermindering van bkg is veel kleiner dan het potentieel van wind- en zonne-energie.
- Focus op methaan :
 - De grafiek toont het potentieel voor methaanvermindering in de olie-, gas- en steenkoolindustrie (verantwoordelijk voor +/- 20% van de methaanemissies¹⁴). Anderzijds zijn biomassa en biobrandstoffen verantwoordelijk voor +/- 6% van de uitstoot van dit gas.
 - Op korte termijn is de impact van methaan op het klimaat groter dan dat van koolstofdioxide. Op lange termijn is echter het tegenovergestelde waar: koolstofdioxide heeft een langer en signifikanter effect op het klimaat.

¹⁴ www.connaissancedesenergies.org

3. Sociale oplossingen

De overschakeling naar een groenere industrie impacteert de werknemers op verschillende niveaus: welke functies zullen overeind blijven? Wat zullen de gevolgen zijn voor de arbeidsomstandigheden? Welke sites zullen hun activiteiten voortzetten? Wat zullen de behoeften inzake beroepsopleiding zijn?

Op basis van sectorgerelateerde elementen zullen de uitwisselingen met de militanten ons in staat stellen om deze kwesties aan te pakken en onze oplossingen aan te reiken.

a) Socio-economische en syndicale sectoranalyse

Hieronder vind je het FOCUS-rapport 2020 van het ABVV Petroleum¹⁵.

Focus_Petroleum.pdf

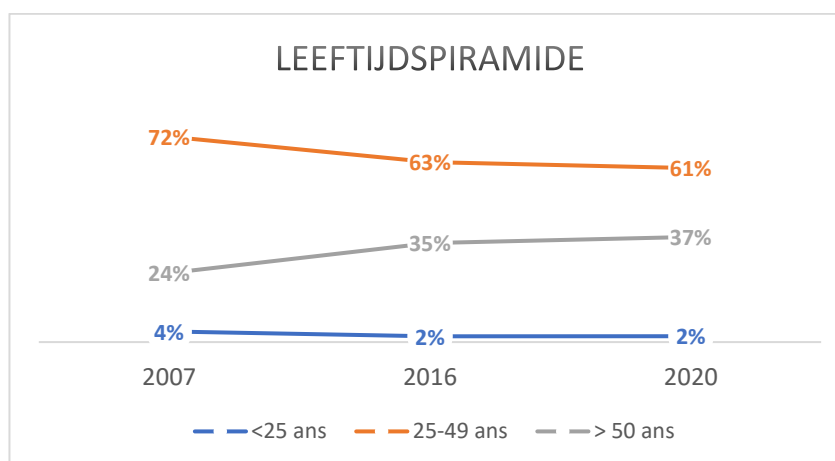

PPT Focusrapport
petroleum.ppt

Kernelementen:

Tewerkstelling:

- Werkzekerheid.
- Hoofdzakelijk mannelijke werknemers in de sector.
- Teruglopende opleidingsinspanningen.
- Leeftijdspiramide - grafiek

Bron: Steunpunt Werk

Steeds meer werknemers boven de 50.

⇒ 1 op 4 in 2007.

⇒ Meer dan 1 op de 3 in 2020.

¹⁵ Zodra de gegevens van 2021 beschikbaar zijn, zullen we de cijfers updaten.

- Economische situatie:
 - o Economische groei tot 2019. Gevolgen van de gezondheids crisis in 2020.
 - o Sinds 2018 werden de nettowinsten bijna volledig aan de aandeelhouders uitgekeerd, waarbij het uitgekeerde bedrag soms hoger lag dan de nettowinst van de sector.
 - o Grote kloof tussen hetgeen de werknemers opbrengen (productiviteit) en hun loon.

- Syndicale aanwezigheid:
 - o Veel gesyndiceerden onder de arbeiders. Daarentegen is het ledenaantal bij de bedienden laag.
 - o Sociale verkiezingen 2020:
 - ABVV Petroleum heeft de meerderheid bij de arbeiders.
 - Het ACV heeft een ruime meerderheid onder de bedienden.

b) Pistes inzake werkgelegenheid

- Collectieve arbeidsduurvermindering
Als de nood aan arbeidskrachten in de sector afneemt, moeten wij de piste van collectieve arbeidstijdvermindering naar voor brengen. Dit kan een oplossing zijn om de sociale gevolgen van een afname van activiteiten en het verschil in functies te verminderen.
 - o Sectorale arbeidsduur ? Nu 38 uur per week avec 12 dagen ADV, wat neerkomt op een wekelijkse arbeidsduur van 36 uur.

 - o Werkgevers die de arbeidstijd van hun personeel collectief verminderen, genieten van verlagingen van de werkgeversbijdragen aan de RSZ. De onderstaande tabel geeft een overzicht van deze steun.

Arbeidsduurvermindering per week	Bedrag van de RSZ-korting per kwartaal
37 uur of minder	€ 400 / 8 kwartalen
36 uur of minder	€ 400 / 12 kwartalen
35 uur of minder	€ 400 / 16 kwartalen
Vierdagenweek	€ 400 / 4 kwartalen
Als <ul style="list-style-type: none"> • Vermindering naar 37, 36 of 35 uur • En een overstap naar 4 dagen per week 	€ 1000 tijdens alle kwartalen dat de werknemer in aanmerking komt voor zowel de vermindering arbeidsduurvermindering als de vermindering vierdagenweek

- Overlegde aanpassingen aan de werkorganisatie
Geen aanpassing van de arbeidsorganisatie zonder sociaal overleg. De overlegorganen moeten systematisch worden geactiveerd. Onze syndicale controlemacht moet volledig worden uitgeoefend in het kader van de transformatie van de sector.

- Overplaatsingen naar andere afdelingen van de petroleumconcerns
Een heroriëntering van de loopbaan binnen hetzelfde bedrijf kan mogelijk zijn. Dit moet gebeuren in overleg met de vertegenwoordigers van de werknemers, met instemming van de betrokken werknemers en zonder inkomensverlies.

- Valorisatie van competenties
Functies kunnen verdwijnen, maar de vaardigheden van de werknemers blijven. Deze kunnen nuttig zijn voor de professionele heroriëntatie van werknemers die worden getroffen door het verdwijnen of de inkrimping van functies.

- Professionele opleidingen
Als het niet mogelijk is een werknemer in dienst te houden, moet hij of zij een beroepsopleiding krijgen om een nieuwe loopbaan in het bedrijf of elders te vinden. Deze opleiding moet door de werkgever worden betaald en met de werknemersvertegenwoordigers overlegd.

- Tewerkstellingscel
Onze sector voorziet reeds in de oprichting van een tewerkstellingscel wanneer werknemers worden ontslagen. De werking van deze cel moet worden verbeterd om aanwervingen binnen de sector te vergemakkelijken.

- Bevoegdheden van de paritaire comités in de petroleum
De versnippering van activiteiten en functies en de opkomst van nieuwe, milieuvriendelijkere activiteiten veranderen geleidelijk het professionele landschap van onze sector. Om deze nieuwe activiteiten en functies op zich te kunnen nemen, zullen ook de bevoegdheden van de paritaire comités petroleum moeten evolueren en worden uitgebreid.

c) **Compenserende pistes**

- **Transitiefonds**

Wij kiezen voor de oprichting van een sectoraal fonds met de naam "Transitiefonds". Dit zal worden gefinancierd uit werkgeversbijdragen en moet omscholings- en financiële compensatiemaatregelen voor werknemers in de sector ondersteunen.

- **Behoud van inkomen**

In geval van verlies van werk, omscholing of het begin van een opleiding of studie moet de ex-werknemer van de sector een compensatie krijgen om zijn of haar inkomen te behouden.

- **Toegang tot pensioen**

Gezien de evoluerende leeftijdspiramide van de sector moeten we ons ook richten op de benarde situatie van de vele oudere werknemers. Voor hen moet een directe en bevoorrechte toegang tot de pensioenregeling worden ingesteld.

- **Toegang tot landingsbanen**

TIJDSKREDIET LANDINGSBAAN MET UITKERING RVA	1/5de - 55 jaar tussen 01/01/2021 en 30/06/2023 <ul style="list-style-type: none">• Zwaar beroep (25 jaar loopbaan)• Lange loopbaan (35 jaar loopbaan)
	1/2de - 55 jaar tussen 01/01/2021 en 30/06/2023 <ul style="list-style-type: none">• Zwaar beroep (25 jaar loopbaan)• Lange loopbaan (35 jaar loopbaan)
TIJDSKREDIET LANDINGSBAAN ZONDER UITKERING RVA	50 jaar oud zijn tussen 01/01/2021 en 31/12/2023 28 jaar loopbaan

- Verbetering van de opzegtermijnen (actueel systeem)

Anciënniteit in jaren	Wettelijke opzeg	Bijkomende vergoeding in maanden, tenzij anders bepaald (A)	Maximale rechten in maanden, tenzij anders bepaald (B)
< 12 maanden	7 weken	0	
< 15 maanden	8 weken	1 week	9 weken
< 18 maanden	9 weken	1 week	10 weken
< 21 maanden	10 weken	1 week	11 weken
< 24 maanden	11 weken	1 week	12 weken
2	12 weken	1 week	13 weken
3	13 weken	1.0 maand	4.0 maand
4	15 weken	2.0	5.0
5	18 weken	3.9	8.0
6	21 weken	3.6	8.4
7	24 weken	3.3	8.8
8	27 weken	3.0	9.2
9	30 weken	2.7	9.6
10	33 weken	5.4	13.0
11	36 weken	5.3	13.6
12	39 weken	5.2	14.2
13	42 weken	5.1	14.8
14	45 weken	5.0	15.4
15	48 weken	9.9	21.0
16	51 weken	9.8	21.6
17	54 weken	9.7	22.2
18	57 weken	9.7	22.8
19	60 weken	9.5	23.4
20	62 weken	12.1	26.4
21	63 weken	11.9	26.4
22	64 weken	11.6	26.4
23	65 weken	12.2	26.8
24	66 weken	12.2	27.4
25	67 weken	14.3	31.0
26	68 weken	14.8	31.6
27	69 weken	15.2	32.2
28	70 weken	15.7	32.8
29	71 weken	16.2	33.4
30	72 weken	18.2	37.0
31	73 weken	18.7	37.6
32	74 weken	19.2	38.2

33	75 weken	19.7	38.8
34	76 weken	20.1	39.4
35	77 weken	22.1	43.0
36	78 weken	22.6	43.6
37	79 weken	23.1	44.2
38	80 weken	23.6	44.8
39	81 weken	24.1	45.4
40	82 weken	26.1	49.0

⇒ Opzeg = wettelijke opzeg + kolom A (met maximum kolom B).

d) Specifieke verwachtingen van de overheid

- Om onze sector een echte omschakeling met meer respect voor het milieu te laten maken, mogen we het beslissingsmonopolie niet in handen geven van de ondernemers en meer bepaald van de enkele multinationals in de petroleum.
- Concreet verwachten wij dat lokale, regionale en federale regeringen wettelijke kaders uitwerken om productie- en consumptieactiviteiten milieuvriendelijker te maken.
- Aan deze omschakeling zijn kosten verbonden. Deze kosten zullen ook door de vervuilende bedrijven moeten worden gedragen. Het gaat niet op om de voordelen te privatiseren en de kosten te socialiseren.

Akkoord van Parijs

Het Akkoord van Parijs werd op 12 december 2015 door 196 staten ondertekend. De doelstelling is de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2°C en bij voorkeur tot minder dan 1,5°C. Om dit doel te bereiken, verbinden de ondertekenaars zich ertoe hun uitstoot van broeikasgassen zo snel mogelijk te verminderen. Concreet moeten de staten om de vijf jaar een klimaatactieplan indienen, de zogenaamde "nationaal vastgestelde bijdrage". Deze moeten telkens ambitieuzer zijn dan de vorige versie.

Fossiele brandstoffen / Hernieuwbare energiebronnen

Fossiele brandstoffen zijn verbindingen die ontstaan door de ontbinding van organisch materiaal gedurende miljoenen jaren. Het gaat over steenkool, aardgas en olie. Wanneer ze worden gebruikt, stoten ze CO₂ uit, waardoor de atmosfeer opwarmt (zie broeikasgassen). Bovendien is de beschikbare voorraad fossiele energie niet onbeperkt. Daarom worden zij over het algemeen vergeleken met hernieuwbare energiebronnen, die in overvloed beschikbaar zijn. Dit zijn voornamelijk zon en wind. Zodra deze hernieuwbare energiebronnen door zonnepanelen of windturbines in elektriciteit zijn omgezet, stoten ze bij gebruik bovendien geen CO₂ uit. Dit wordt ook wel koolstofarme, emissievrije of schone energie genoemd.

ETS

De Europese handelsregeling (ETS) heeft betrekking op de industriële en de energiesector, die verantwoordelijk zijn voor 40% van de broeikasgasemissies van de Europese Unie. Het bepaalt dat de broeikasgasemissies van deze sectoren elk jaar moeten worden verminderd (dit zijn de "koolstofquota"), en dat bedrijven deze quota kunnen kopen of verkopen (dit is de "koolstofmarkt").

Een voorbeeld: de broeikasgasemissies van bedrijven in dezelfde sector moeten worden teruggebracht van 1000 tCO₂ in het ene jaar tot 900 in het volgende jaar. Onderneming A kan haar uitstoot met 200 ton CO₂ verminderen, terwijl onderneming B ervoor kiest haar uitstoot op 1000 ton te handhaven. Onderneming A zal derhalve haar overtollige quotum van 100 ton kunnen verkopen aan onderneming B. Op papier laat het systeem dus een zekere mate van flexibiliteit toe, terwijl het een continue vermindering van de broeikasgasemissies op sectorniveau garandeert. In de praktijk heeft het niet echt gewerkt, vooral omdat een groot aantal bedrijven gratis emissierechten heeft ontvangen.

Broeikasgassen

Sommige gassen hebben tot gevolg dat de gemiddelde temperatuur op aarde stijgt: dit zijn de broeikasgassen. De belangrijkste zijn kooldioxide (CO₂), methaan (CH₄) en distikstofoxide (N₂O). Zij ontstaan hoofdzakelijk bij de verbranding van een energiebron (olie, kolen, hout, enz.) of bij bepaalde chemische reacties (bij de vervaardiging van cement, het gebruik van meststoffen, enz.).

IPCC

Het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) werd in 1988 opgericht door de Verenigde Naties (VN). Het eerste verslag werd in 1990 gepubliceerd. De rol van het IPCC is het inventariseren van de wetenschappelijke kennis over de opwarming van de aarde, de oorzaken en de gevolgen ervan. De wetenschappelijke rapporten van het IPCC gaan altijd vergezeld van een "Samenvatting voor beleidsmakers" van 20 bladzijden, waarvan de inhoud wordt overeengekomen met regeringsvertegenwoordigers.

Koolstofneutraliteit

Koolstofneutraliteit wordt bereikt wanneer broeikasgasemissies van menselijke activiteiten door ecosystemen worden geabsorbeerd. We spreken ook van netto broeikasgasemissies. Een aantal essentiële menselijke activiteiten (landbouw, huisvesting, enz.) kunnen immers niet plaatsvinden zonder uitstoot van broeikasgassen. Deze emissies zullen moeten worden gecompenseerd, hetzij op natuurlijke wijze, bijvoorbeeld door bomen te planten of gewassen braak te laten liggen, hetzij technologisch door koolstofafvangprocessen.

Scope 1, 2, 3

Veel bedrijven verklaren dat ze "koolstofneutraal" zijn, of hebben de ambitie om dat binnen enkele jaren te zijn. Is dit geloofwaardig? Het hangt allemaal af van de activiteiten die in aanmerking worden genomen. We hebben het over "scope" 1, 2 of 3.

- Scope 1 gaat over de eigen activiteiten van het bedrijf: het raffineren van petroleum, het beheren van financiële activa of het laten opstijgen van vliegtuigen.
- Scope 2 is de energie die het bedrijf gebruikt om te functioneren: de raffinaderij van energie voorzien, computers voor de bank laten werken of bagage naar de luchthaven vervoeren.
- Scope 3 omvat al het andere: het gebruik van petroleum als brandstof of grondstof, de herkomst van de door de bank beheerde activa, of de vliegtuigen nadat ze van de luchthaven zijn opgestegen...

Over het algemeen baseren bedrijven hun koolstofneutraliteit op "scope 1". Een luchthaven kan dit dus vrij gemakkelijk doen, aangezien het verbruik van vliegtuigen niet in aanmerking wordt genomen!

Energiebron ≠ Energiedrager

- Een energiebron is van nature beschikbaar en direct bruikbaar: olie, kolen, aardgas, wind, biomassa, zonnestraling, enz.
- Een energiedrager wordt gebruikt om de energie van een energiebron naar het eindgebruik ervan te transporteren: windenergie wordt door een windturbine omgezet in elektriciteit die een radiator laat werken, olie-energie wordt door raffinage omgezet in benzine die in de tank van een auto wordt verbrand, en